Jüdische Pester Zeitung.

אויף די זע צייטונג קאנן מאז
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולוואר נומ׳ 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראצי-
אנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
זאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציאהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביאהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פיערטעליאהר. 2 גולד.50 קר. ע. וו.

פיר׳ם אויסלאנד
גאנציאהריג 11 גולד.— קר׳ ע׳ וו׳
האלביאהריג 5 גולד.50 קר׳ ע׳ וו׳
פיערטעליאהר׳ 2 גולד.75 קר׳ ע׳ וו׳

Nr. 124, דרייצעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מיטטוואך י׳ חשון ה׳תרמ״ב׳ | Pest, den 2. Nowember 1881.

פריעדע! פריעדע! פריעדע!

דיעזע זיסען ווארטע ערשאללען יעטצט פאן
אללען זייטען. פריעדע מיט איטאליען, פריעדע מיט
דייטשלאנד אונד פריעדע אויך מיט רוסלאנד! דאס
איטאליענישע קאניגס-פאאר האט וויען בערייטס
פערלאססען אונד ביים אבשיעדע דער ביידען מאנ-
ארכען װאורדען װיעדער דיא שאנסטען פריינד-
שאפטס- אונד פריעדענס-פערזיכערונגען ליטבאר.

אויך אין דער געסטריגען זיטצונג דער עס-
טערייכישען דעלעגאציאן זאגטע דער פערטרע-
טער אונזערעס אויסווערטיגען מיניסטעריאומס:
„אויף דיא אללגעמיינע פראגע דער העררען דעלע-
גירטען הינזיכטליך אונזערער בעציעהונגען צו דען
אויסווערטיגען מעכטען קאנן איך מיט איינעם זאט-
צע געניגענד אנטוואָרטען— אונד דיעזער זאטץ לוי-
טעט קורץ: אונזערע בעציעהונגען צו דען אויסווער-
טיגען מעכטען זינד דיא אללערבעסטען. — דיא
העררען דעלעגירטען פערלאנגען פאן מיר איינע
אויפקלערונג איבער דיא צוזאממענקונפט דעס קאי-
זערס ווילהעלם מיט דעם קאיזער אלעקסאנדער III.
אין דאנציג. נון אויך היריבער קאנן איך מיט פאל-
לער בעשטיממטהייט פאלגענדעס אנטוואָרטען:
דער נייע רוסישע קאיזער זעלבער פיהלטע איין
בעדירפניס, מיט זיינעם גראָס-אנקעל, דעם קאיזער
פאן דייטשלאנד, צוזאממענצוקאממען. דיא צוזאמ-
מענקונפט אין דאנציג איזט אלזא אוים דעם איינע-
נען ענטשלוססע דעס קאיזערס פאן רוסלאנד הער-
פארגעגאנגען, דער צוועק דיעזער צוזאממענקונפט
וואר בלאס, דיא פריינדשאפטליכען בעציעהונגען
צווישען רוסלאנד אונד דייטשלאנד צו פערקינדען,
אום היעדורך דעם איירָאפעאישען פריעדען איינע
נייע גאראנטיע צו געבען. עטוואס אנדערעס, וואס
איבער דיעזעס ציעל הינויסגעהט, איזט ביא דער
צוויא-קאיזער-צוזאממענקונפט אין דאנציג ניכט
בעשפראָכען וואָרדען: דאפאן בין איך פעסט איי-
בערצייגט.“ —

היעמיט איזט אלזאָ אין דער דעלעגאציאָן
אויך דיא בעפירכטונג, דאס ביא דער דאנציגער
צוויא-קאיזער-צוזאממענקונפט אויך עטוואס געגען
אינזערע מאָנארכיע בעשלאָססען וואורדע, פאָלל-
קאממען צערשטרייט וואָרדען. אים געגענטהייל:
דיא רעגיערונגס-צייטונגען אין דייטשלאנד פערזי-
כערן, דאס ביא דער צוויא-קאיזער-צוזאממענ-
קונפט אין דאנציג קאיזער ווילהעלם אויך דאס ער-
צעלטע, דאס זיין פריינד, נעמליך דער קאיזער
אלעקסאנדער III., אויך דער פריינד זיינעס פריינ-
דעס, נעמליך דעס קאיזער-קאניגס פראנץ יאזעף,
געוואָרדען איזט.

ווענן נון דיא פיער איירָאפעאישען גראָס-
מעכטע: רוסלאנד, דייטשלאנד, עסטערייך-אונ-
גארן אונד איטאליען אין בעסטער פריינדשאפט
אונד שאָנסטעם פריעדען לעבען, וואהער ווערע דא
נאָך איין קריעג צו בעפירכטען!

פריליך בלייבען נאָך ענגלאנד אונד פראנק-
רייך אלס צוויא מיט איינאנדער אונצופריעדענע
מעכטע הינזיכטליך דער יעטציגען פראנצאָזישען
עראָבערונגען אין נאָרד-אפריקא. דער פראנצאָזישע
קריעג אין טוניס דויערט נאָך אימטער פאָרט; נאָך
בערייטענדען קעמפפען געלינגט עס דער פראנצאָ-
זישען ארמעע, אין טוניס נאָך אונד נאָך איינען אָרט
נאָך דעם אנדערן צו בעזעטצען. היעדורך רייצט
פראנקרייך דען נייד אונד דיא אייפערזוכט זאָוואָהל
ענגלאנדס, אלס אויך איטאליענס. בעזאָנדערס אין בע-
צוג אויף עגיפטען איזט דיא שטיממונג צווישען ענג-
לאנד אונד פראנקרייך זעהר געררייצט.— אין עגיפטען
העררשען יעטצט דיעזעלבען צעררישטעטען צו-
שטענדע וויא אין דער טירקייא, אונד ענגלאנד אונד
פראנקרייך וואָללען יע דיעזע צעררישטונג דאצו
בענוטצען, אום איהרע האנד אויף עגיפטען צו לעגען.

נון, דיעזע שטרייט-אנגעלעגענהייט צווישען
ענגלאנד, פראנקרייך אונד איטאליען אין בעצוג אויף
נאָרד-אפריקא קאָננטע נאָך אויף איינע פריעדליכע
וויזע געשליכטעט ווערדען, דא דיא געגענזעטצע
צווישען דיעזען מעכטען ניכט דיא אללערשראָפפס-
טען זינד.— אבער וויא זינד דאריף ניגיעריג, פאללס
אין דער טירקייא דורך דיא אנדויערנדען צעררית-
טונגען אונד פערווירונגען אין גראָססעס עראייגנים
איינטרעטען, דאס צום צוזאממענשטירצע דער טיר-
קייא פיהרען זאָללטע: וויא זיך דאנן דיא פריינד-
שאפט צווישען דען איירָאפעאישען גראָס-מעכטען
בעוועהרען ווירדע? יעדע דיעזער גראָס-מעכטע האט
איהרע איינענען זאָנדער-אינטערעססען אים אָריענ-
טע, דיא אין שראָפפעם געגענזאטצע צו איינאנדער
שטעהען; עס איזט דאהער זעהר שווער צו דענקען,
וויא זיך דא דיא גראָס-מעכטע אים אָריענטע איינ-
נען קאָננטען.

נון, פאָרלייפיג עקסיסטירט דיא טירקייא נאָך
אימטער אונד ווירד זיך פיעללייכט וויא מאנכעס
אנדערע פילע נאָך ציעמליך לאנגע האלטען קאָנ-
נען. ביז דאהין ווירד האָפפענטליך דער פריע-
דע אונד דיא פריינדשאפט אונטער דען איירָאפאי-
שען גראָסמעכטען אונגעשטאָרט בלייבען. יעדענ-
פאללס איזט יעטצט דיא פאָדערונג אונזערער דע-
לעגאציאָן, דאס מאן וועהרענד דיעזער פריעדענס-
צייט דיא גראָססען ארמעען פערמינדערע, איינע
זעהר בערעכטיגטע. דיא איירָאפעאישען גראָס-
מעכטע קאָננטען מיט ניכטס בעססערעס איהרע
פריעדענס-אבזיכטען קונדגעבען, אלס מיט דער
פאָרנאהמע איינער בעדייטענדען פערמינדערונג אין
דען ארמעען. ביז יעטצט האבען וויר אימטער נור
נאָך איינען „בעוואפפנעטען פריעדען“, פאָן וועל-
כעם דאס פאָלק גאר קיינען נוטצען האט, דא דיא
ערהאלטונג דער גראָססען ארמעען זעהר שווער אויף
אונזערען שולטערן לאסטעט.— ווענן וויר אויך מיט
גראָסער פריידע דיא שאָנען פריעדענס-וואָרטע בע-
גריסען, זאָ ווירדען וויר דענגאָך ערסט דאנן אונ-
זערע גראָסטע פריידע דאראן האבען, ווענן דיעזע
שאָנען פריעדענס-וואָרטע צור טהאט ווערדען, נעמ-
ליך, ווענן וויר זעהען ווערדען, דאס מאן אונזערע
סאלדאטען צו ניטצליכערען ארבייטען נאָך הויזע
שיקען ווירדע. —

עס איזט וואָהל וואהר, דאס יעטצט דיא ארמעע-
אויסגאבען נור אום 1^{6}_{10} מילליאָנען ערהאָהט וואור-
דען, וועהרענד דיא ארמעע-אויסגאבען ביזהער פאָן
יאהר צו יאהר אום 7 ביז 10 מילליאָנען געשטיעגען
זינד; אבער אללענפאללס בעטראגען אונזערע אר-
מעע-אויסגאבען נאָך אימטער ביינאהע 106 מילליי-
אָנען פער יאהר — אונד וואהרליך! דיעזע גראָסע
סוממע קאָננטע מאן צו עטוואס בעססערעס פער-
ווענדען. דיא שטייער-צאהלער קאָננטען מיט דיע-
זען פיעלען געלדערן, וועלכע זיא אין איהרען הענדען
בלייבען, פיעל צור העבונג איהרעס וואָהלשטאנדעס
ווירקען; דאדורך ווירדע דער פאָלקס-וואָהלשטאנד
אונד מיט איהם דער שטאאט געדייהען — אונד
דאס ווערע איין געזעגנעטער פריעדע!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אבפאהרט דעס איטאליע-
נישען קאניגס-פאארעס.) מאָנטאג אום
9 אוהר פאָרמיטטאגס האט דאס איטאליענישע
קאָניגס-פאאר נאָך דרייאטעגיגעם אויפענטהאלטע
וויען פערלאססען אונד דיא ריקרייזע נאָך איטאליען
אנגעטרעטען. דאס איטאליענישע קאָניגס-פאאר
האט פאָן וויען דיא בעסטען איינדריקע מיטגענאָמ-
מען: דיא קאָניגין פאָן איטאליען זאגטע אונזערער
קאָניגין: „דיא וואהרהייט געשטאנדען, ניכט אָהנע
איין געוויססעס געפיהל דער באנגיגקייט האבע איך
מיינע הײמאטה פערלאססען, אום מיינען געמאהל
נאָך וויען צו בעגלייטען. קוים האטטען וויר אבער
דאס עסטערייכישע געביעט בעטרעטען, זאָ וואר
דיעזעס געפיהל דער באנגיגקייט געשוואונדען. דיא
הערצליכע אויפנאהמע, דיא וויר היער געפונדען,
ליעס מיך באלד פערגעססען, דאס איך היער פרעמד
זייא.“ — ביא דער אנקונפט דעס קאָניגס פאָן אי-
טאליען וואר עס מאנכעס, דער דיא פערהעלטניס-
סע ניכט זאָ גענויא קעננט, אויפפאללענד, דאס
דער קאָניג פאָן איטאליען ניכט אין עסטערייכי-
שער גענעראל-אוניפאָרם ערשיענען איזט, וויא
דיעס זאָנסט ביא מאָנארכען-בעזוכען צו זיין
פפלעגט. נון אבער בעשטאנד ביזהער קיינע דער-
ארטיגע פריינדשאפט צווישען אונזערער מאָנארכיע
אונד איטאליען, דאס דער איטאליענישע קאָניג
אין דער עסטערייך-אונגארישען ארמעע איין רע-
גימענט, דאס זיינען נאמען טראָגט, געהאבט העט-
טע, אלס דעססען גענעראל ער ערשיינען קאָננטע.
יעטצט אבער וועהרענד זיינעם אויפענטהאלטעס
אין וויען וואורדע ער פאָן אונזערעם מאָנארכען צום
אינהאבער איינעס עסטערייך-אונגארישען רעגי-
מענטס ערנאננט, אונד שאָן ביים אבשיעדע טרוג
דער איטאליענישע קאָניג דיא אוניפאָרם דיעזעס
איהם צוגעטהיילטען רעגימענטס. ביים אבשיעדע
קיסטען אונזער מאָנארך אונד אונזער ריטטערליכער
קראָנפרינץ דיא האנד דער קאָניגין פאָן איטאליען.
דיא ביידען מאָנארכען אומארמטען אונד קיסטען
איינאנדער וויעדערהאָלט אונד פעראבשיעדעטען זיך
מיט דען וואָרטען: „אויף באלדיגעס וויעדערזעהען!“
— וויא מאן נון דעם „פעסטער ללאָיד“ בעריכטעט,
האבען אונזער קאָניג אונד אונזערע קאָניגין דעם
איטאליענישען קאָניגס-פאארע פערשפראָכען מיס-
סען, אים נעכסטען פריה-יאהרע איינען געגענ-בע-
זוך אין איטאליען אבצושטאטטען, אים מאָנאטע
מאי ווירד אונזער קאָניגס-פאאר דיא שאָנען איטאלי-
ענישען שטעדטע: וועניריג, מאילאנד אונד פלאָ-
רענץ בעזוכען. פאָר זיינער אבריזע האט דער אי-
טאליענישע קאָניג דעם וויענער ביירגערמייסטער
8000 פראנקס צור פערטהיילונג אן דיא ארמען איי-
בערגעבען.

* (א [illegible] קאָ [illegible] פאאר)
טראף אם 1-טען דיעזעס אין גאראללא איין [illegible]
רע [illegible] אין גאראללא
איינען [illegible] אויפענטהאלט [illegible]
[illegible] אויך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 24-טען [illegible]
[illegible]
[illegible] 1784 [illegible] אים יאהרע [illegible]
וואורדע ער צום „שעריף“ (שטאדט - גובערנער)

ער טראַכט זיינער פאַלשען אבשטאממונג „דיא מאַדע" מיטמאכטע, אם שבת קדש ציגאררען צו רויכען. אנדערס זיין לאנדסמאנן מאָזעס צוויעבעל. דיעזער בעהיעלט אויך אין פעסט זיינע יידישע גע־זיננונג, וויא יעקב אבינו. דער טראַכט זיינעם אויפ־ענטהאלטעם ביי'א לבן אללע תרי"ג מצות אויפס געגויעסטע בעאָבאכטעטע. אלס נון יאָנאס מויז איי־נע ציגאררע אנבראננטע, טראט מאָזעס צוויעבעל אין פאַללעם אייפער אויף דענזעלבען צו, מאכטע אידם ביטטערע פאָרוויורפע, דאס ער דיא הייליג־קייט דעם שבת פערלעטצע אונד שלוג איהם ענד־ליך דיא ציגאררע אוים דעם מונדע. יאָנאס מויז גע־ריעטה היעריבער אין צאָרן אונד פערזעטצטע דעם מאָזעס צוויעבעל איינען שלאג אינס געזיכט. מאָ־זעס צוויעבעל ערגריפף נון איין אויף דעם טישע געלעגענעם קיכען-מעססער אונד פערזעטצטע דעם מויז מעהרערע שטיכע אם לינקען ארמע אונד אם ריקען, זאָ דאס דערזעלבע פאָן בלוט איבער־שטראָמט, בעוואוסטלאָז צוזאממענזאנק. — מויז וואורדע אינס ראָכוס-שפיטאל איבערפיהרט; דיא ערהאלטענען וואונדען ווערדען פאָן דען אַרצטען אלס לעבענס-געפעהרליכע בעציכנעט. צוויעבעל וואורדע פערהאפטעט. דיעזער לעטצטערע וואָלל־טע דיא ראָללע דעם פנחס איבערנעהמען, דער בע־קאננטליך אים אייפער פיר דיא גאָטטעסלעהרע דען זמרי בן סלוא ערשטאך. ער גלויבטע, ער וויר־דע היעפיר אויך „שכר כפנחס", איינע זאָלכע בע־לאָהנונג ערהאלטען, וויא זיא דעם פנחס צו טהייל ווארד. (וויר פירכטען יעדאָך, דאס דער לאָהן, דען מאָזעס צוויעבעל זייטענס דעם וועלטליכען געריכ־טעס ערהאלטען ווירד, פאָן גאנץ טרויריגער ארט זיין דירפטע. אלס מאן אין דער מדבר איינסט איי־נען מענשען דאביא ערטאפפטע, אלס ער אם הייליגען רוהע-טאגע האָלץ אויפלאָזטע (מקושש עצים ביום השבת), דא פיעל עס ניעמאנ־דעם איין, דענזעלבען אָהנע ווייטערעס דורכצוצו־שטעכען. משה רבנו מוסטע פיעלמעהר דירעקט ערסט ביי'א גאָטט אנפראגען, וואס מיט דיע־זעם „מחלל שבתות" צו געשעהען האבע!)— דיא הייטיגען בלעטטער מעלדען: יאָנאס מויז ליעגט אים שפיטאלע נאָך איממער אים צושטאנדע דער בעוואוסטלאָזיגקייט, וועסהאלב מיט דעמזעל־בען קיין פערהאָר פאָרגענאָממען ווערדען קאָננטע. פיר זיינע וויעדערהערשטעללונג איזט וועניג האָפפ־נונג. מאָזעס צוויבעל וואורדע פאָן דער פאָליציי'א דעם קרימינאלגעריכטע איבערגעבען, זייטדעם ער איינגעשפערט איזט, פערברינגט ער דיא צייט אונ־אונטערבראָכען מיט בעטען. ער וויזט יעדע נאה־רונג צוריק, דיא ניכט „כשר" צובערייטעט וואורדע. מאן זיעהט אוים אלל' דעם, דאס דער מאנן זיינע אונטהאט ניכט אוים פערזאָנליכעם האססע אונד שלעכטיגקייט, זאָנדערן אוים רעליגיאָזעם איבער־אייפער פעראיבט האט!

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

נעטריידע-געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר נעסטערן פֿיעל צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר מעסיג. 25000 מעטרצ' וואורדען פֿערקויפֿט.

ווייצען, טהייס- 300 מטרצ' 77,2 קילאָ 12.90 נולד. — 400 מטרצ' .77 ק' 12.95 נול. 200 מטרצ' 76.8 קילאָ 12'85 נולד. 200 מטצ' .74 קילאָ 12·25 נולד. 5500 מטרצ' .73 כ' 12·35 נול.| 200 מטרצ' ,78 ק' 12 55 נולד' 3500מעטרצר' .76 קילאָ 12.40 נולד. 200 מטרצ' ,75 קילאָ 12,35 נולד. 100 מעטערצ' .75 קילא 12'35 נולדען. 200 מערטצ' .74 קילאָ 12'20 נולדען 100 מעטער-צענטנער 74.5 כ' 12.15 נול. — 100 מטרצ' '73 ק' 12.20 נול. 1000 מטרצ' 74'8 ק'12.60 נולד. 1700 מטרצ' 73,5 כ' 12,35 נולד (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

קאָרן 8,80—8.60 נולד.

גערסטע פוטטער-וואארע 7.55—7.70 נול. מאלצ-וואארע 7.80—8,25 נולד.

האפֿער 7.50—7.60 נולד

קוקורוץ 6.40—6.75 נולד.

רעפס, קאָהל פער אויגוסט-סעפטעמבער 1882 13'25—13.37½ נולדען.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פרייא אב פעסט:) נו' 0: 23 נולד. — קר'. נומ' 1: 22 נול. 20 קר', נו' 2: 21 נול. 60 קר', נו' 3: 20 נול. 80 קר נו' 4: 20 נול. — קר', נו' 5: 19 נול. 40 קר', נו' 6: 18 נול. 40 קר', נו' 7: 17 נולד. 40 קר', נו' 8: 16 נול. 60 קר', נו' 8½ 15 נולד. 20 קר', פיינע קליינע 4 נול. 40 קר', גראָבע קלייע 4 נולד. 50 קר.

הילזענפריכטע: ערבסען אונגארישע 11—13 נול. לינזען 15—20 נול. ראָהע הירזע 5.75—6'25 נולד. הירזע בריין 10,75, גראָסע ווייסע באָהנען 10,50—11,25, צווערגעל 12.—13. נולד. ליינזאמען 13.75 14 נול. האנפֿזאמען 8,50. מאָהאר — נולד. — קיממעל —,26. נול. וויקען .—.— נול. — מאָהן גרויער 36 נול. בלויער 39 נולד. — (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 34.50 נולדען. אלטע-מעטהאָדע 37,50 נולדען. פער 10000 ליטער פערצענט. —

צוועטשקען. באָסנישע פאס-וואַרע 29'90 נול. אין זאכ 28'60 נולדען.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) באנאטער 19—19,50 נולד.

קנאָפּפערן אונגארישע —.18 נול.

האָניג: נעלייטערטער 31—32 נולדען.

ניסע 18—19.50 נולד.

ווייגשטיין 54—65 נול. יע נאך קוואליטעט.

ריבאָל ראפפינירטעס ראפפינירטעס 34½—35' נול. פער 100 קילאָגראמם.

רעפס-קוכען 6,60 נול.

אונשלימט (חלב) —'47—,48 נולד.

פעטראָלעאום 17 נולד.

שאפֿ-פעללע אין פֿאָריגער וואָכע וואורדען 12000 שטיק פֿערשיעדענע נאטטונגען פֿערקויפֿט. אונד צוואר דייטשוואָללינע 2'90 — 3'40 נול. פער פאאר. באטשקער אונד באנאטער 140 — 155 נולדען טירקישע אונד מאצע־דאָנישע 45—46 נולד. סערבישע 135 — 140 נולד. פער 56 ק (אללעס פער 2 פערצענט.)

לאממ-פֿעללע: 88 - 95 נולד.

קיטצ-פֿעללע 150 נודל.

הייטע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק' אונגארישע קוה-הייטע112 - 119נול. אָכסענהייטע טראָקענע110 - 113נול. ראָסהייטע 10 - 10,50 נולדען.

לעדער נעשעפֿט, קוה-הייטע 6—7-קילאָ 230— 245 נולד. איינמאל פֿערזעטצטע טערצען פֿאָן12—14קילאָ 172—174 נולד., צווייטאל פֿערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ' 165—165 נולד. דריימאל פֿערזעטצטע טערצען 18-- 21 קילאָ 166—168 נולד.

קאלבלעדער, ברוינע 9 — 12-קילאָ 450— 465 נולדען. נענערבטע 6—8-קילאָ 310—360 נולדען פער 100 קילאָ.

שאפֿוואָללע. אין פֿאָריגער וואָכע וואר דאס נעשעפֿט גוט, — עס וואורדען 800 מעטרצ' פֿערקויפֿט. אונד צוואר: מיטטעל איינשור טוך-וואָללען צו 108—112 מיטטעל-פֿיינע פיר טוך 135 נולד. טהייס-צוויישור זאָממער-וואָללע 72—73 נולד. באטשקער איינשורען 67 - 68 נולד. מיטטעל אונד מיטטעלפֿיינע נערבער וואָללע צו 55 — 68 נולד. (פער 56 ק')

וויענער פרייזע.

ריבאָל 33.50 — 33.75 נולד. פער 100קילאָ.

שפיריטוס 34.75 -- .35 נול. צו25·000 ליטער-פערצענט.

ווייצען, פֿערקויפֿט וואורדען 20000 מעטער־צטר', פרייזע: טהייס-ווייצען 77—78-קילאָ 13.25—13.70 נול. פער מעטערצטר. —

קאָרן, אונגארישעס 67—71-קילאָגראמם 9.50 — 9,80 נולד' פער מעטער-צטר.

גערסטע סלאָוואקישע 9.50—10.75 נולדען.

קוקורוין, באנאטער 7.40—7,50 נולד.

האפֿער אונגארישער —.8 — 2.20 נולדען פער מעטער-צענטנער.

רעפס באנאטער 12.75 — 13 נולד. קאָהל ,14— 14 25 נולדען.

ווייצען-מעהל נו' 0: 22.75 - 23.73 נולד. נו' 1: 21.25—22.25 נולד„ נו' 2: 20·25 - 22.05 נו'3: 18.50 —19.50 נולדען, אללעס פער מעטער צטר.

קאָרן-מעהל, נו' 1: —.18—.—19 נולד„ נו' 2: 15.50—16,50 נולדען פער מעטער-צטר.

הילזענפריכטע: לינזען 25—30 נולדען ערבסען 10.50—15,50 נול. באָהנען 8.50—9 נולד. הירזע —.8—8,25 נולד' (אללעס פער 100קילאָ.)

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 29-טען אָקטאָבער 1881.

אָפֿען	24	16	57	17	71
לינץ	65	24	43	20	34
טריעסט	49	8	33	7	11

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראממ
ווייצען		
נאָרדאונגאריש'	74	—.——.—
" . . . . "	75	11.80 11.90
" . . . . "	76	11.95 12.05
" . . . . "	77	12.10—12.20
" . . . . "	78	12.25—12.35
" . . . . "	79	12.35—12.40
" . . . . "	80	12.40—12.45
פעסטער באָדען נייער	—	—.——.—
" . . . . "	75	12.10—12.20
" . . . . "	76	12.25—12.35
" . . . . "	77	12.40—12.50
" . . . . "	78	12.55—12.60
" . . . . "	79	12.60—12.65
" . . . . "	80	12.70—12.75
ווייסענבורגער	—	—.——.—
" . . . . "	75	12.25—12.35
" . . . . "	76	12.40—12.50
" . . . . "	77	12.55—12.65
" . . . . "	78	12.70—12.75
" . . . . "	79	12.75—12.80
" . . . . "	80	12.85—12.90
טהייס		
"	75	12.35—12.45
" . . . . "	76	12.50—12.60
" . . . . "	77	12.65—12.75
" . . . . "	78	12.80—12.85
" . . . . "	79	12.85—12.90
" . . . . "	80	12.95—13

פֿריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראממ
קאָרן	72	9.—— 8.70
גערסטע מאלץ	62	—.——.—
גערסטע פוטטער	62	7.50— 7.70
האפער	40	7.85 — 7.65
קוקורוץ באנאטער	75	6.70— 6.75
אנדערער	73	6.70— 6.65
הירזע	—	—.——.—

		פער 100 קילאָ
ווייצען	פער הערבסט	12.30
	"	12.90
	"	—.—
קוקורוץ	פריה-יאהר "	7.28
גערסטע	"	—.—
האפער	הערבסט "	7.90
"	"	—.—
רעפס	"	—.—

באללען-מעהל		פל.	קר.
נוממער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	23	—
" 1		22	20
" 2		21	60
" 3		20	80
" 4		20	—
" 5		19	40
" 6		18	40
" 7		17	40
" 8		16	60
" 8½		15	20
שפירימוס: אלטע פעסטהערע פריטהעפט . .		35	50
" נייע " קארטאפפעל . .		33	50

קורז-טאבעללע פֿאָם 29. אָקטאָבער.

געלד-קורז	פל.	קר.
זילבער־אזשיא	100	—
דוקאטען	5	64
עסטערר"יכ"אוננארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9	37
נאפאלעאנד'אר	9	37
דייטשע רייכסבאנקנאטען	57	95
20 מארקשטיקע	11	58
פאפיער־רובעל	1	26

לאָזע	פל.	קר.
1854-ער 4פּראָצענטיגע שטאאטס־לאָזע	121	75
1860-ער " גאנצע . . .	132	25
דעטטא " האלבע . . .	133	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען . . .	172	—
דעטטא " 50 " . . .	171	—
ראָטע יענעטענשיינע	40	—
טירקען־לאָזע	20	90
קרעדיט-לאָזע	178	—
קראָייל־לאָזע צו 40 גולדען	40	—
דאָנוי־דאמפפשיפפאהרט־לאָזע	113	—
אינסבריקער לאָזע	23	—
יעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען . . .	16	50
ראָאבערער לאָזע " 20 " . . .	21	—
אָפנער לאָזע " 40 " . . .	40	50
פאלפפי לאָזע " 40 " . . .	38	—
רודולף־לאָזע " 10 " . . .	20	—
סאלם־לאָזע " 40 . . .	51	—
זאלצבורגער לאָזע " 20 " . . .	22	—
סט.־גענאָיס לאָזע " 40 " . . .	49	25

לאָזע	פל.	קר.
סאנקטיאָנירטע לאָזע צו 20 גולד' . .	25	40
טריעסטער לאָזע " 100 " . . .	127	50
דעטטא " 50 " . . .	65	50
וואלדשטיין-לאָזע " 20 " . . .	30	50
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20 . . .	41	—
אונגאריש-פרעמיע-לאָזע צו 100 גולד.	122	—
טהייס-רעגול.-לאָזע	111	25
וויענער-לאָזע	135	—

ווערטה-פאפיערע	פל.	קר.
אונגארישע גאלדרענטע 6% . . .	118	70
דעטטא צו 4 פראָצענט	89	30
אונגארישע פאפיער־רענטע	88	15
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען . .	99	25
טעמעשוואר באנאטער	99	—
זיעבענבירגישע	97	50
גאליציש	102	—
בוקאָווינא	100	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען . .	131	71
ווייןצעהענט-אבלאָזונג-אבליגאציאָנען .	95	75
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענ־קרעדיט צו 5 אייניאהלב פראָצענט .	103	—
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5½ פראָצענט	103	25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענ־קרעדיט-אנשטאלט צו 5 אייניאהלב פראָצענט	100	—
דער אסטבאהן	96	25
דער נארדאסטבאהן	166	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

טען !" — דא נון דיא געזונדהייט דעם גראַפֿען אַנדראשי וויעדער הערגעשטעללט איזט אונד אויך זיינע פּריוואט-פֿערהעלטניססע געערגעלט זינד, צווייפֿעלט מאן ניכט דאראן, דאס גראַף אנדראשי דער אויפֿפֿאָרדערונג זיינער מאיעסטעט פֿאָלגע לייסטען אונד דיא לייטונג דעם מיניסטעריאומס דעם אייסערן וויעדער איבערנעהמען ווירד !" — זאָ ווייט „פּעשטי נאַפּלא". דיא טשעכישען בלעטטער ערגערן זיך איינדעם זעהר איבער דיעזע בעפֿאָרשטעהענדע ערנעננונג. זיא פֿירכטען, דאס גראַף אנדראשי אונד גראַף טאאפֿפֿע ניכט לאנגע אין פֿריעדען צוזאממענווירקען קאָננטען. פֿאללט יעדאָך גראַף טאאפֿפֿע, דאנן האט אויך דיא גאנצע טשעכישע פּאָליטיק איין פֿיר אללעמאל איהר טרויריגעס ענדע ערייכט.

* (**פֿראָממיגקייט אין דען אללערהאָכסטען קרייזען**.) איין וויענער בלאטט ענטהאָלט פֿאָלגענדע מיטטהיילונג: „פֿרייטאג איזט בעקאננטליך איין קאטהאָלישער פֿאסט-טאג, אינזאָפֿערנע, דאס אן דיעזעם טאגע פֿאָן פֿראָממען קאטהאָליקען קיינע פֿלייש-שפּייזען גענאססען ווערדען. דער אָבער-קיכען-מייסטער אונזערעס מאָנארכען, גראַף קינסקי, זוכטע דאהער פֿאָריגען דאָננערסטאג ביים האָפֿבורג-גייסטליכען אום דיא ערלויבניס אן: דאס עס איים אנלאס דעם בעזוכעס דעם איטאליענישען קאָניגס-פּאארעס געשטאטטעט זייא, אן דער האָף-טאפֿעל אם פֿרייטאג אויך פֿלייש-שפּייזען צו גענ‍יעסען. — דער פּרעדיגער געשטאטטעטע דיעס זאָגלייך. טראָטצדעם האבען אונזער קאיזער-קאָניג, ערצהערצאָג לודוויג אונד געמאהלין, פּרינץ לעאָפּאָלד אונד געמאהלין אונד אנדערע מיטגליעדער דעם אללערהאָכסטען הערשערהויזעס דיא איפּגעטראגענען פֿלייש-שפּייזען איבעריהרט געלאססען. דער גרונד היעפֿאָן וואר פֿאָלגענדער: דער האָף-פּרעדיגער זאגטע נעמליך אין זיינער שריפֿטליכען ערלויבניס צור איסעראבטלאססונג דעם פֿרייטאג-פֿאסטטאגעס: „דא דאס איטאליענישע קאָניגס-פּאאר זיך **אויף רייזען** בעפֿינדעט, זאָ ווירד עס פֿאָן דער בעאָבאכטונג דעם פֿאסט-געבאָטעס בעפֿרייט!" דיא בעפֿרייאונג פֿאָן דער בעאָבאכטונג דעם פֿאסטענס ווארדע אלזאָ בלאָס פֿיר דאס „אויף רייזען" בעפֿינדליכע איטאליענישע קאָניגס-פּאאר, ניכט אבער אויך פֿיר דיא מיטגליעדער אונזערעס הערשערהויזעס, דיא יא „צו הויזע" זיך בעפֿינדען, געוועהרט. לעטצטערע בעאָבאכטעטען דענן אויך טראָטץ דער אנוועזענהייט דער האָהען געסטע דאס געבאָט דעם פֿאסטענס. מאן זיעהט היערויס, וועלך' איננינע פֿראָממיגקייט אם אללערהאָכסטען האָפֿע אונזערעס מאָנארכען הערשט. — איבריגענס וויל עס אונס בעדינקען, דאס אונטער זאָלכען אומשטענדען דיא גאנצע „שאלה ותשובה" איבערפֿליססיג אונד רעזולטאטלאָז וואר. דען מיטגליעדערן אונזערעס הערשערהויזעס ווארדע יא דער גענוס פֿאָן פֿלייש-שפּייזען זייטענס דעם שטרענגען האָף-פּרעדיגערס ניכט געוועהרט. אונד וואס דאס איטאליענישע קאָניגס-פּאאר בעטריפֿפֿט? נון, דיעזעס העטטע זיך וואָהל אויך אָהנע דיא ערלויבניס דעם העררן פּרעדיגערס דען גענוס פֿאָן פֿלייש-שפּייזען אייך זעלבסט „מתיר" געוועזען. שאָן וויקטאָר עמאנועל וואר איין גראָסער „קל"; איין זאָלכער איזט אבער אויך זיין זאָהן, דער געגענווערטיגע איטאליענישע קאָניג הומבערט. דיעזע הערען, דיא דעם פּאבסטע דאָס וועגגענאָממען האבען אונד זיך ניכט איינמאל אום דען איבער זיא פֿערהענגטען באנן (חרם) קיממערטען, ווערדען געוויס קיינע „שאלה ותשובה" ביי איינעם האָף-פּרעדיגער מאכען, אָב זיא אם פֿרייטאג פֿלייש-שפּייזען געניעסען דירפֿען. דיא קאָניגין פֿאָן איטאליען דירפֿטע קיים מעהר „צנועה" זיין; אייך זיא דירפֿטע זיך וועגען פֿערלעטצינג דעם פֿרייטאג-פֿאסטטאגעס קיינע „מלקות" געבען לאססען!

* (**רוסלאנד בעזינגט זיך צו שפּעט**!) איים פּעטערסבורג ווירד דעם „פּעסטער ללאָיד" בעריכטעט: אנפֿאנגס זאגטע דיא רוסישע רעגיערונג, דאס דיא יודען נור אויסוואנדערן מאָגען. זיא גלייבטע, דאס דיא יודען דורך דיעזעס וואָרט זיך איינשיכטערן ווערדען לאססען, אום זיא אינגעשטאָרט מיט פֿיסען טרעטען צו קאָננען. נון האבען אבער דיא יודען זיך איפּגעראפֿפֿט אונד מאכען איים דער אויסוואנדערונג פֿאָללען ערנסט. דיעזע מאססען-אויסוואנדערונג זאגט דער רוסישען רעגיערונג דענן דאָך ניכט צו. זיא ערקלערטע דאהער, דען יודען איין ווייטעם געביעט אין רוסלאנד אנצו-ווייזען, וואָ זיא זיך עבען זאָ גוט ניעדערלאססען קאָננטען, אלס אין אמעריקא. דיא יודען האבען אבער אללעס פֿערטרויען צור רוסישען רעגיערונג פֿערלאָרען אונד וואנדערן ליעבער אינטער דעם שוטצע דער „פּאריזער אלליאַנץ" אונד מיט דערען אינטערשטיטצונג נאך אמעריקא איים. פֿיעלע שטעדטע אין זיד-רוסלאנד, דיא ביזהער איינען בליהענדען האנדעל האטטען, זעהען נון פֿאָרמליך וויא איסגעשטאָרבען אוים. אויך דיא כריסטליכע בעפֿאָלקערונג פֿערלאָסט דיעזע אָרטשאפֿטען, וויא האנדעל אונד פֿערקעהר פּלאָטצליך אין שטאָקינג געראטהען. דיא רוסישע רעגיערונג זיעהט נון איין, דאס זיא דורך איהרע הערטע געגען דיא יודען, דעם איגענען רייכע שמערצליכע וואונדען בייגעבראכט האט; אללין דיא בעזונגונג קאם עבען צו שפּעט, דער פֿעהלער קאנן ניכט זאָ לייכט וויעדער גוט געמאכט ווערדען!

* (**איבער דיא ערמאָרדונג דער ברידער גאָלדמאנן**) וואָפֿאָן ווייר אין אונזערער פֿאָריגען נוממער בעריכטעטען, ווירד נאכטרעגליך דעם „פּעסטער ללאָיד" געמעלדעט: „דיא געברידער אדאָלף אונד מארקוס גאָלדמאן וואָהנטען ניכט, וויא אירטהימליך געמעלדעט ווארדע, אין ברינן, זאָנדערן אין פֿריישטאדט (שלעזיען). עס ווארען דיעזעלבען קליידער-הענדלער אוים מיסלאָוויטץ ביי קראקויא. ביידע ווארדען אין איהרער וואָהנונג, דיא נעבען דעם געשעפֿטסלאָקאלע זיך בעפֿאנד, מיט איינער האָלצהאקע ערמאָרדעט. איהרע שעדעל ווארען איינגעשלאגען. דער אָלטערע דער ברידער, אדאָלף גאָלדמאנן, לעבטע נאך ביז צום 31-טען אָקטאָבער, בליעב אבער ביז צו זיינעם לעטצטען אטהעמציגע בעוואוסטלאָז. דאס מאָבעל אים צימער וואר גענצליך צערטרימטערט; דיא וועגדע ווארען מיט בלוט אונד געהירן בעשפּריטצט. אם 30-טען אָקטאָבער, אין פֿריהער מאָרגענשטונדע, ווארדע דער מאָרדער אין דער נעהע דעם באהנ-האָפֿעס ערווישט. דער דאָפּפעל-מאָרדער איזט איין 19-יעהריגער יונגע, נאמענס אדאָלף ווירבא. ער איזט דער זאָהן איינעס גרונדבעזיטצערס. טראָטץ זיינער יוגענד, וואר דער פֿערברעכער שאָן וויעדערהאָלט וועגען דיעבשטאהלס אבגעשטראפֿט. ביים געריכטס-פֿערהאָר געשטאנד דערזעלבע זיינע אינטהאט אלסבאלד איין. דערזעלבע זאָלל יעדאָך מיטשולדיגע האבען, דערען נאמען ער ביזהער דורכאוים ניכט אנגעבען וואָללטע."

* (**איבער דיא יודען רוסלאנדס**) ווירד איים לעמבערג פֿאָם 1-טען דיעזעס בעריכטעט: „אין קיעוו אונד שטערינקא האבען נייע יודען-פֿערפֿאָלגונגען שטאטטגעפֿינדען. פֿרייליך האנדעלט עס זיך דיעסמאל ניכט אום איבערפֿעללע זייטענס דער ראָהען ביירנ-בעפֿאָלקערונג, אללין דיא פֿערפֿאָלגונגען זינד עבען דעסהאלב נאָך שמערצליכער, וויל דיעזעלבען דירעקט פֿאָן דער בעהאָרדע איסגעהען. עס ערגינג נעמליך איין פּאָליציילליכער בעפֿעהל, קראַפֿט דעססען, אללע יידישען ארבייטער איים דען פֿאבריקען אבגעשאפֿפֿט ווארדען. דאס אינגליק איזט אים זאָ עמפּפֿינדליכער, אלס פֿאָרלייפֿיג אויך אן איינע איסוואנדערונג דיעזער ארבייט- אונד בראָד-לאָז געוואָרדענען מענשען ניכט געדאכט ווערדען קאנן. איין טעלעגראמם איים נעוו-יאָרק אן דיא „פּאריזער אלליאנץ" לויטעט נעמליך דאהין, דאס מאן פֿאָרלייפֿיג דיא איסוואנדערונג רוסישער יודען נאך אמעריקא איינשטעללען מאָגע, דא מאן פֿאָרערסט יענע אונטערברינגען אונד געניגענד פֿערזאָרגען מיססע, וועלכע בערייטס אויף אמעריקאנישעם באָדען זיך בעפֿינ-

---

נענען דיא פֿערברייטונג דעם גלויבענס אן איינען איינציגען אוניכטבארען גאָטט איספּראטטען. דיא פּאָמפּעיאנער מאכטען מיט איהרען שטיינבילדערן דיא בעסטען געשעפֿטע, עס פּראסטען זעהר פֿיעלע געלדער פֿיר דיא גאָטצענבילדער איין — אונד פֿיר דיעזע גוטען געשעפֿטע וואָללטען זיא קיינען גוטען גלויבען איינטויישען. עס האט ווייטיע מענשען געגעבען, דערען אינטערעססען מיט איינענד איינער רעליגיאָן פֿערבונדען ווארען. דיעזע קעמפּפֿטען זאָדאנן **איסערליך** פֿיר דיא איפּרעכטהאלטונג דיעזער אָדער יענער רעליגיאָן. אין דער טהאט האטטען זיא אבער היעבייא נור איהרען איינענען נוטצען, איהרע געלד- אונד געווינג-זוכט אים איגע. — דאמאלס זינד אויך דיא כריסטען אין פּאָמפּעי בעשולדיגט וואָרדען, דאס זיא היידענ-קינדער אן זיך לאָקען אונד זיא דאנן אבשלאכטען. דיא כריסטען פֿאָלגטען נעמליך דעם שפּרוכע איהרעס שטיפֿטערס, דער דא לויטעטע: „לאססעט דיא קליינען צו מיר קאָממען!" — אונד דורך דיעזעס העראציעהען דער קליינען קינדער ערוועקטען זיא עבען יענען פֿערדאכט, וואָדורך זיא פֿיעלע פֿערפֿאָלגונגען איסצושטעהען האטטען. אלס נאכהער דיא כריסטען צור העררשאפֿט געלאנגטען, שאָבען זיא דיעזע בעשולדיגונג אויף דיא יודען; זיא פֿערגאסען, וואס זיא זעלבער דורך דיעזע פֿערדעכטיגונג אונשולדיגערווייזע צו לייערן האטטען אונד זאגטען, דאס דיא יודען פֿיר דאס פסח-פֿעסט כריסטענקינדער העראנלאָקען, אום זיא אבצושלאכטען.

נייצעהנטעס קאפּיטעל.

דיא ליעבע איזט בלינד. פֿיר זיא עקסיסטירט איסער דעם ליעבעספּאארע זעלבער קיין דינג מעהר אויף דער וועלט, דאס זיא אינטערעססירט. זיא אכטעט אויף דיא דראָהענדען אונד איבערשטאנדענען געפֿאהרען ניכט; זיא זעטצט זיך איבער אללעס אין יאוינסטער צופֿריעדענהייט הינווע. — טראָטץ דער גראָסען געפֿאהר, וועלכע דאריס אונד דרוזוס אין יענעם הויזע דעס אלעקסאנדער טיבעריאוס איבערשטאנדען, טראָטץ דעם גראָסען עיד-בעבענס, וועלכעס זיא וואָהל אוים יענער געפֿאהר רעטטעטע, אבער דאָך אויף איינע נייע גראָסע געפֿאהר דייטעטע, פֿיהלטען זיך דיא ביידען פֿערליעבטען נאך דען איבערשטאנדענען געפֿאהרען וויעדער פֿראָה אונד גליקליך אונד מאכטען אין בעגלייטונג דער בלינדען העלענע אם דעם, יענער פֿירכטבארען נאכט פֿאָלגענדען טאגע איינע לוסט-פֿאהרט אויף דעם מעערע. דער טאג וואר וויעדער שאָן אונד הייטער; דאס מעער אונד דאס טראָקענע לאנד ווארען רוהיג; ניעמאנד אהנטע דאס ווילדע פֿייער, וועלכעס אונטעראירדיש לאָדערט אונד יעדען אויגענבליק הערפֿאָרצוברעכען דראָהט.

אויף דעם שאָנען קליינען מעערעס-שיפֿפֿע פֿאסטע דאריס צערטליך דיא האנד איהרעס רעטטערס אונד געליעבטען דרוזוס אן, אונד זאגטע: „יעטצט ערצעהלע מיר, דרוזוס, וויא קאמסט דוא מיט אנטיפּאס צו מיינער רעטטונג?"

„דאס מוסט דוא אונזערע גוטע העלענע פֿראגען (זאגטע דרוזוס), איהר מוסט דוא דאנקען, ניכט אונס. זיא האט מיך אין מיינעם הויזע געזוכט, אונד אלס זיא מיך ניכט פֿאנד, איילטע זיא נאך דעם גאָטצענ-טעמפּעל צו דיינעם ברודער; ער בעגלייטעטע זיא נאך דער וואָהנונג דעם אלעקסאנדער; אונטערוועגס טראַף זיא מיך אין דער געזעללשאפֿט מיינעס פֿריינדעס פֿילאָ. איהר שארפֿעס געהאָר ערקאננטע באלד מיינע שטימע, זיא מאכטע מיך זאָפֿאָרט מיט דיינער געפֿאהר בעקאננט; איך פֿאָלגטע איהר; זיא פֿיהרטע אונס אויף איינעם געהיימען שלייכוועגע אן דיא גארטענ-טהירע, וויר טראטען איין אונד ווארען אים בעגריפֿפֿע, אין דיא געהיימניססע יענעס שרעקליכען הויזעס איינצודרינגען, אלס וויר דיין געשרייא אין איינער אנדערן ריכטונג הארטען. — דאס איבריגע איזט דיר נון בעקאננט."

דאריס ערראָטהעטע פֿאָר שאם, זיא פֿאסטע דאנן דיא האנד דער העלענע אן אונד זאגטע: „גוטע העלענע, האבע איך דיר ניכט געזאגט, דוא ווירסט מיינע שוועסטער, מיינע פֿריינדין אונד מיינע בעשיטצערין זיין! איך מוס נון מיינער רעטטערין דאנקען!"

דיא ארמע העלענע, וועלכע, וויא דער לעזער וויים, אין דרוזוס זאָ זעהר פֿערליעבט וואר, זייפֿצטע אויף אונד זאגטע: „איך האבע דיינעם דרוזוס גראָסערע רעטטונג צו פֿערדאנקען."

„אבער וויא קאם עס, מיינע העלענע, (זאגטע דאָריס) דאס דיא געפֿאהר, דער איך ענטגאנגען בין, דיר זאָ גענויא בעקאננט וואר? וואוססטעסט דוא עטוואס פֿאָן אלעקסאנדער? ווארסט דוא פֿיעללייכט שאָן אין זיינעם הויזע?" —

„יא, איך קאננטע זיין לאסטערהאפֿטעס טרייבען."

„אונד וואָהער?"

„ערלע דאריס! איך וואר איינע שקלאווין דער לאסטערהאפֿטען; יענע, וועלכען איך דיענטע, ווארען זיינע געהילפֿען. — איך מוסטע ביי דעם שרעקליכען אלעקסאנדער טיבעריאוס שפּיעלען אונד זינגען: אך! דיין ברודער וויים דאס נור צו גוט!"

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

פֿאָן לאָנדאָן געוועהלט אונד אם 9-טען נאָוועמבער דעסזעלבען יאהרעס ערטהיילטע דיא קאָניגין וויקטאָריא דעם האָכפֿערדיענטען מאננע דיא ווירדע איינעס ריטטערס. אים יאהרע 1846 ערהיעלט סיר מאָזעס מאָנטעפֿיאָרע דען טיטעל איינעס באראָנעטס. — זאָ וויט דער לאָנדאָנער בעריכט. דער אויספֿיהרליכען לעבענס-בעשרייבונג, וועלכע העררר מ' עהרענטהייל אין זיינעם טרעפֿפֿליכען „יידישען פֿאמיליענבוכע" דיעזעם וועלטבעריהמטען מאננע ווידמעט, ענטנעהמען וויר אין קירצע פֿאָלגענדע איינצעלהייטען: „סיר מאָזעס מאָנטעפֿיאָרע שטאממט אוים איינער דורך רייכטהום אונד געלעהרזאמקייט אויסגעצייכנעטען יידיש-איטאליענישען פֿאמיליע. אין דעם פֿאָן איהם ערריכטעטעטען לעהרהויזע „אהל משה ויהודית" בעפֿינדעט זיך איינע האנדשריפֿטליכע ארבייט איבער דיא „מסורה" פֿאָן איינעם געלעהרטען ר' יעקב מאָנטעפֿיאָרע אוים איטאליען. זיינע אהנען זינד בערייטס פֿאָר עטווא אנדערטהאלב יאהרהונדערטען פֿאָן איטאליען נאך ענגלאנד איבערזיעדעלט. אים יאהרע 1784 בעגאב זיך יעדאָך זיינע מוטטער נאך איטאליען צוריק, אום דען דאָרט צוריקגעבליעבענען פֿערוואנדטען איינען בעזוך אבצושטאטטען. זיא בעפֿאנד זיך דאמאלס אין געזעגנעטען אומשטענדען אונד בראכטע אין דער איטאליענישען שטאדט ליוואָרן אם ח' חשון התקמ"ד (24. אָקטאָבער 1784) איינען קנאבען צור וועלט, דעם דיא פֿראָממע פֿרויא נאך משה רבנו דען נאמען משה געבען ליעס. אונד אוים דיעזעם קינדע ווארדע זאָדאנן דער נונמעהר וועלט-בעריהמטע סיר מאָזעס מאָנטעפֿיאָרע. אים יאהרע 1812 הייראטעטע ער דיא בראָנעססע יהודית, טאָכטער דעם זעהר פֿראָממען יידישען באראָנעטס לעווי קאהן אין לאָנדאָן, דערען אלטערע שוועסטער אן באראָן נאטהאן ראָטהשילד, דען גרינדער דעם לאָנדאָנער ראָטהשילד-הויזעס פֿערהייראטעט וואר. זאָ ווארדע סיר מאָזעס מאָנטעפֿיאָרע דער שוואגער דעם רייכסטען מיטגליעדעס דער ראָטהשילד-פֿאמיליע. — אים מאי דעם יאהרעס 1827 בעזוכטע ער מיט זיינער פֿראָממען פֿרויא יהודית דאס ערסטעמאל דיא היילינע שטאדט ירושלים. דיא געדריקטע לאגע אונזערער דאָרטיגען גלייבענס-ברידער מאכטע אויף דאס פֿראָממע עהע-פּאאר איינען זאָלך טיעפֿען איינדרוק, דאס ביידע פֿאָן נון אב קיין אָפּפֿער שייעטען, אום דער נאָטה אונד דעם עלענד אים היילינען לאנדע נאך מאָגליכקייט אבצוהעלפֿען. זיעבענמאל וואר סיר מאָנטעפֿיאָרע אין דער היילינען שטאדט, וואָפֿאָן פֿינפֿמאל אין בעגלייטונג זיינער גאָטטעספֿירכטיגען יהודית. — אים יולי 1862 פֿייערטע ער דיא גאָלדענע האָכצייט מיט זיינער גוטען פֿרויא, דיא אבער אם 27-טען סעפּטעמבער דעסזעלבען יאהרעס ליידער פֿאָם אירדישען לעבען אבבערופֿען ווארדע. איהר טאָד ווארדע פֿאָן דען יודען אים היילינען לאנדע וויא דער טאָד איינער צערטליכען מוטטער טיעף בעטרויערט. מאָנטעפֿיאָרע ליעס איבער דעם „קבר רחל" אים היילינען לאנדע איין „אהל" ערריכטען. איין גאנץ גלייכעס „אהל" ליעס ער אם גראבע זיינער פֿראָממען יהודית אין לאָנדאָן אויפֿפֿיהרען. אויך איין „בית המדרש" ליעס ער אונווייט דער עוויגען רוהע-שטעטטע זיינער „אשה צנועה" ערריכטען אונטער דעם נאמען „אהל משה ויהודית", וואָרין צעהן לומדי תורה אויף זיינע קאָסטען ערהאלטען ווערדען, דאמיט זיא זיך אונגעשטאָרט דעם תורה-שטודיאום ווידמען קאָננען. — איבער זיינע רייזע נאך פּעטערסבורג אונד נאמענטליך נאך מאראָקקאָ אים אינטערעססע אונזערער דאָרטיגען גלייבענס-גענאָססען לעזע מאן דאָך אים „יידישען פֿאמיליענבוכע" נאך. וויר וויינשען דעם 97-יעהריגען צדיק, דאס ער דאס אלטער דעם משה רבנו ערריייכען מאָגע, והיו ימיו מאה ועשרים שנה!

*) (באראָן וואָרמס אין לאָנדאָן — געשטאָרבען.) נאך ראָטהשילד אונד מאָנטעפֿיאָרע וואר דער יידישע באנקהויז-בעזיטצער באראָן וואָרמס דער בעריהמטעסטע וואָהלטהעטער דער ענגלישען הויפּטשטאדט. זיין אם 31-טען אָקטאָבער ערפֿאָלגטער טאָד האט אויך אויסערהאלב דער גרענצען ענגלאנדס דיא לעבהאַפֿטעסטע טהיילנאהמע ערוועקט. דערזעלבע היעס מיט זיינעם פֿאָללען נאמען גבריעל בענעדיקט וואָרמס (גבריאל ברוך), אונד וואר זעהר שטאָלץ אויף זיינע יידישע אבשטאממונג. דער „נייען פֿרייען פּרעססע" ווירד אוים לאָנדאָן בעריכטעט: „אין קיינער שטאדט איירָאפּאַ'ס גיבט עס זאָ פֿיעלע אונד זאָ קאָסטשפּיעליגע וואָהלטהעטיגקייטס-אנשטאלטען אלס עבען אין אונזערער ענגלישען הויפּטשטאדט. נון גאב עס אבער קיים איינע איינציגע וואָהלטהעטיגקייטס-אנשטאלט אין גאנץ לאָנדאָן, וועלכע זייטענס דעם עבען פֿערשטאָרבענען, דורך זיינען ערלויכטען וועלטבעקאנטען באראָן וואָרמס ניכט יאהר-איים יאהר-איין איינע רייכליכע אונטערשטיטצונג ערהיעלט. אין דען לעטצטען יאהרען האטטע ער זיך פֿאָן זיינען פֿיעלפֿאך פֿערצווייגטען געשעפֿטען צוריקגעצאָגען. ער זאגטע: „איך האבע גענוג געאַרבייטעט, איך פֿערדיענע אם ענדע מיינעס לעבענס איינינע ערהאָלונג." — אונד וואָרין בעשטאנד דיא ערהאָלונג דיעזעס עדלען גרייזעס? — ער דורכוואנדערטע דיא שטראַסען לאָנדאָנס, אום יעדעם בעדריקטען, דעם ער בעגעגנעטע, איינע אויסגיעביגע אונטערשטיטצונג אנגעדייהען צו לאססען. בעפֿאָר ער זיינע וואָהנונג פֿערליעס, פֿיללטע ער אללע זיינע טאשען מיט געלד, אונד זאָ גינג ער איממער וויטער אונד וייטער דורך דיא שטראַסען דער גראָססען וועלט-שטאדט, נאך אללען זייטען הין שפּענדען פֿערטהיילענד. ערסט אלס אללע זיינע טאשען פֿאללשטענדיג לעער וואַרען, דא טראט ער וויעדער דען היימוועג אן." — דיעזער צוג אוים דעם לעבען דעם האָכהערציגען מאננעס איזט גענוים ריהרענד. איבריגענס איזט יא זיינע טהעטיגקייט אים היילינען לאנדע, אין אַפֿריקא, אין רוסלאנד א. ז. וו. זאָ ציעמליך בעקאנט. מיט באראָן וואָרמס שיעד איין מאנן אוים דעם לעבען, דער שווער צו ערזעטצען זיין ווירד. (חבל על דאבדין ולא משתכחין!)

*) (ווער ווירד מיניסטער דעם איננערן?) דיעזע פֿראגע שוועבט זייט דעם אבלעבען דעם באראָן האימערלע יעדעם פּאָליטיקער אויף דען ליפּפּען. נון מעלדעט דיא „נייע פֿרייע פּרעססע" פֿאָלגענדעס: „דיא ערנעננונג דעם גראַפֿען אנדראשי צום מיניסטער דעם איססערן איזט בערייטס בעשלאָססענע טהאטזאכע. דאס אמטס-בלאטט, דיא „וויענער צייטונג", ווירד דיעזע ערנעננונג שאָן דיעזער טאגע אָדער לענגסטענס נאך שלוס דער דעלעגאציאָנען פֿעראָפֿפֿענטליכען." — „פּעשטי נאפּלאָ" מאכט היעצו פֿאָלגענדע בעמערקונג: „דיא נאכריכט פֿאָן דער ערנעננונג דעם גראַפֿען אנדראשי צום מיניסטער דעם איססערן פֿינדעט אויך אין דען קרייזען דער דעלעגאציאָנען פֿאָללען גלויבען. טהאטזאכע איזט פֿאָלגענדעס: זיינע מאַיעסטעט האט פֿאָר קורצעם דען גראַפֿען אנדראשי ווירקליך צור איבערנאהמע דעם מיניסטעריאומס דעם איססערן אויפֿגעפֿאָדערט. גראַף אנדראשי אנטוואָרטעטע יעדאָך אויסווייכענד: ער האט נעמליך דיא אננאהמע דיעזעס פּאָסטענס ניכט צוגעזאגט אבער אויך ניכט פֿערווייגערט. אלס יעדאָך גראַף אנדראשי זיינערצייט דיא לייטונג דעם מיניסטעריאומס דעם איססערן ניעדערלעגען וואָללטע, דא זאגטע ער אין זיינעם, אן דען מאָנארכען געריכטעטען דעמיססיאָנס- (ענטלאססונגס-) געזוך אונטער אנדערעם: „נור מיין געזונדהייטס-צושטאנד אונד דיא רעגעלונג מיינער פּריוואט-פֿערהעלטניססע נאָטהיגען מיך, אום מיינע ענטלאססונג פֿאָן דעם פּאָסטען איינעס מיניסטערס דעם איססערן אנצוזוכען. ווירד זיך איין מאנן פֿיר דיעזען פּאָסטען פֿינדען, דער דען ווינשען איהרער מאַיעסטעט פֿאָללקאָממען ענטשפּריכט, דעסטאָ בעססער; אין דיעזעם פֿאַללע וויללל איך ליעבער אלס פּריוואטמאנן אין צוריקגעצאָגענהייט לעבען. זאָללטע יעדאָך קיין פֿאָללקאָממען געאייגנעטער מאנן צור לייטונג דיעזעס האָכוויכטיגען אמטעס זיך פֿאָרפֿינדען, זאָ ווערדע איך איממער דעם רופֿע מיינעס מאָנארכען גערנע פֿאָלגע לייס-

פֿאָלליעטאָן.

אוים איינער אונטערגעגאנגענען וועלט.

(34.-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„איך האבע דיך רעכטצייטיג געוואָרנט (זאגטע מאָנאָבאָז צו אנטיפּאס), איך האבע דיך געוואָרנט פֿאָר דעם בעטרעטען דער וועגע דעם באָזען (זיעהע 15.-טע פֿאָרטזעטצונג). דוא וואָרסט אבער צו האָפֿליך, וואָללטעסט אויך איינעם באָזע-ווייכט געגעניבער דיין פֿערשפּרעכען איינהאלטען — אונד נון ביזט דוא אין דער פֿאללע — אונד ביזט געפֿאנגען." —

„„הילפֿע! הילפֿע! (רייף אנטיפּאס) מיינע זעעלע איזט דורך אלעקסאנדער טיבעריאוס אין דען העללישען אבגרונד געשטירצט ווארדען, אונד זיין באָזער קאמעראד אלקימאָס וויללל מיך פֿערראטהען, וויללל מיין לייבליכעס, מיינען קאָרפּער, פֿערניכטען.""

„ער האט דיינע זעעלע אין דען העללישען אבגרונד געשטירצט? וואס היסט דאס?"

„„ער האט מיך צו אויסשווייפֿונגען פֿערלייטעט; איך בעגינג איינע אונקיישהייט, אונד מיינע זעעלע איזט אויף עוויג דער האָללע פֿערפֿאללען. אך! דוא זיעהסט איינען אונגליקליכען, צערשלאגענען מאנן פֿאָר דיר. זייט מיינער פֿריהעסטען יוגענד האבע איך דיא היילינקייט פֿאָן מענגערען בעגידעס, וועלכע אין איינזאמען האָלען ענטהאלטזאם פֿאָן אללען אירדישען גענוססען לעבטען — נון בין איך דורך דיא געהיימניספֿאָללען פּראָפֿעצייהונגען איינעס בעטריגערס פֿערפֿיהרט וואָרדען; מיין גאנצעס וועזען איזט אין ווידערשפּרוך מיט זיך זעלבער געראטהען דורך דאס, וואס איך בייא אלעקסאנדער טיבעריאוס געזעהען אונד וואָראן איך זעלבער טהיילגענאָממען האבע. אינדעם איך דיא וואהרהייט זוכטע, בין איך בלאָס איין דיענער דער ליגע געוואָרדען. דער שלייער איזט יעטצט פֿיר איממער פֿאָן מיינען אויגען געפֿאללען; איך האבע איינען ניעדערשמעטטערנדען אין דעם ערקאנט, דען איך פֿיהער אלס איינען איבערנאטירלישען וויזען פֿערעהרטע.""

„דאס איזט דער היידנישע גלויבע! (זאגטע איצאטעס לעכעלנד) נאך דעם גלויבען דער היידען איזט יעדער זינדער דען עוויגען העללען-קוואלען פֿערפֿאללען; דא עקסיסטירט קיינע בוסע אונד קיינע זיהנע. — יונגער מאנן! טהוע בוסע (תשובה), קעהרע אום, פֿערלאססע דען וועג דער באָזען אונד געהע דען דער גוטען, אונד דיינע זעעלע איזט געררעטטעט." —

דער שווערמערישע אנטיפּאס שפּראנג פֿריידיג אויף אונד רייף: „„איזט עס ווירקליך וואהר! גיבט עס אין אייערעם גלויבען רעטטונג פֿיר איינע פֿערדאָרבענע זעעלע?""

„אין אייערעם גלויבען זאגסט דוא? (ערווידערטע מאָנאָבאָז) אונזער גלויבע איזט אויך דער דיינינע; ביזט דוא יא אויך פֿאָן אונזערעם שטאממע. ביזט דוא יא נור דורך באָזע מענשען אויף אירוועגע געלייטעט וואָרדען. וויר בעפֿאססען אונס ניכט מיט דער בעקעהרונג דער היידען, אבער דיא שאפֿע, וועלכע פֿאָן אונזערער העערדע פֿעראירט ווארדען, וואָללען וויר צום וואהרען הירטען צוריקפֿיהרען. אונזער היילינער גלויבע ניממט אללע רייאיגען (בעלי תשובה) ליעבעפֿאָלל אויף. יא, וויר שעטצען זאָגאר דיא רייאיגען, וועלכע בוסע טהון, האָהער אלס דיא רייניגען, וועלכע איממער אוים געוואָהנהייט פֿראָם וואַרען."

דורך דיעזע וואָרטע ווארדע נון אנטיפּאס גאנץ אנדערן זיננעס; ער וואַרף דען היידנישען גלויבען גענצליך אב אונד ווארדע איין אויפֿריכטיגער, פֿראָממער יודע. ער אכטעטע ניכט מעהר דיא געפֿאהרען, דיא איהם זייטענס דער באָזוויכטע אלעקסאנדער אונד אלקימאָס דראָהטען. — יא, איצאטעס אונד מאָנאָבאָז האטטען אויף דיעזע ווייזע אים ראָמישען רייכע זעהר פֿיעל צור בעקעהרונג דער אבטרינניגען בייגעטראגען.

אן דעם טאגע נאך יענעם פֿירכטבארען ערד-בעבען, וואָפֿאָן וויר אים פֿאָריגען קאפּיטעל געשפּראָכען, ווארדע דיעזעס נאטור-ערייגניס אויף פֿערשיעדענע ווייזע געדייטעט. מערקווירדיגערווייזע דייטעטען עס דאמאלס דיא היידען דאראויף, דאס איהרע גאָטטער דאריבער צירנען, וויל זיא אונטער זיך דיא כריסטען דולדען, אונד וויא דיא וועלטגעשיכטע ערצעהלט, פֿאסטען דאמאלס דיא איינוואָהנער פֿאָן פֿאָמפּעי דען בעשלוס, דיא וועניגען דאָרט וואָהנענדען כריסטען דען ווילדען טהיערען פֿאָר-צו-ווערפֿען, אום היעדורך דען צאָרן איהרער גאָטטער צו בעשוויכטיגען. דיא היידען וואַרען זאָנסט דולדזאם געגען אנדערסגלייביגע; אונטער דען היידען ווארדע זעלטען איינע קאָנפֿעססיאָן וועגען איהרער רעליגיאָן אלליין פֿערפֿאָלגט. אבער אין פֿאָמפּעי וואָהנטען דיא בעריהמטעסטען היידנישען בילדהויער, וועלכע דיא פֿערשיעדענסטען שטיינבילדער דער גאָטצען פֿערפֿערטיגטען, אונד זיא פֿירכטעטען, דאס פֿאללס דער גלויבע אן איינען איינציגען אונזיכטבארען גאָטט פֿערברייטעט ווערדען זאָללטע — זיא דאנן אום איהרע גוטען געשעפֿטע דער שטיינהויערייא קאָממען ווירדען. עס וואַרען אלזאָ מייסטענס דיא בילדהויער אין פֿאָמפּעי, וועלכע